

Dowód z pism św. Proroków
r. 1829

DOWÓD

z pism świętych Proroków, że już
Messyasz przybydź musiał, i że
JEZUS z NAZARET
jest tym Messyaszem.

BIBLIOTEKA
ul. Nowy Świat 22
Tel. 25-69-63

Nadezém każdy Izraelita powin-
nien się zastanowić i zgłębić to
dokładnie.

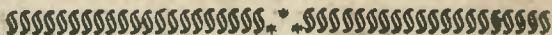
WARSZAWA

1829.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowej.

21.913

INSTITUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
02-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 7.
Tel. 26-68-63

Punkta o które spór między Żydami i Chrześcianami zachodzi, są dwa; to iest: Chrześcianie twierdzą że Messyasz iuż przybył, i że JEZUS z Nazaret iest tym Messyaszem, a Żydzi zaprzeczają tego.

Jeżeli dowieść zdołamy, (co się tyczy punktu pierwszego) że podług prorocत्व tak od Chrześcian iako i Żydów za boskie poczytanych to co ziścić się miało przed przyściem Messyasza iuż się ziściło, tedy należy z tego sądzić, że Messyasz iuż przybydź musiał. Nieprzyznając zaś tego, czyniemy tym samym przepowiedzenia Proroków fałszywemi i dla ludzi niewiernych przedmiotem szydzenia i pośmiewiska.

1. Jakób nasz Patriarcha prorokował: „Nie będzie odięte berło od Judy ani Zakonodawca od nóg iego, aż przyidzie Szyło, i iemu będzie posłuszeństwo narodów“ (Genesis 49, 10.) Skoro więc to berło od Judy iuż iest odięte, i gdy taż żadnego więcęcy Zakonodawcy niema, te-

dy Szylo już przyiść musiał, albowiem prorocstwo to dowodzi, że przyiście iego zależy od odięcia berła i Zakonodawcy od Judy.

- a) Że zaś wyraz Szylo wyobraża Messyasza, można poznać z Targum Onkolessa Jonatana i Targum Jeruzalemskiego. Kabaliści także przytém obstaiają. Talmud mówi: „Gdy Rabi Jochanan o imię Messyasza się pytał, odpowiedzieli mu: że imię iego jest Szylo, albowiem napisano jest aż przyidzie Szylo.”
- b) Chociaż byśmy to słowo S z e w e t *) (berło) tłómaczyli według naszego upodobania, zawsze iednak od Judy jest odjętém; chcemy ie zaś tłómaczyć iako królewskie berło, tedy one, iak wszyscy widzimy, od Judy jest odjętém; chcemy ie zaś tłómaczyć iako pokolenie Judy, tedy i toż zaginęło, albowiem Żydzi po świecie są rozsiani, i niemaią więcéy żadnego ksiąźęcia. Juda zaś niema ani żadnego pokolenia ani żadnego

*) Wyraz S z e w e t więzyku Hebrayiskim znaczy berło, iako też i pokolenie.

związku między sobą, gdyż Żydzi dzisiejsi nie mogą powiedzieć z jakiego pokolenia pochodzą, czy z Judy, czy z Lewy, czy z Benjamina, czy też z pozostałych z więzienia Babyłońskiego, którzy do Palestyny powrócili. To więc niemożna zaprzeczyć, bądź, że słowo Szewet znaczy berło, bądź pokolenie zawsze od Judy odjętém iest.

c) Szyło więc już musiał przybydź, ponieważ berło Judy niemiałoby być odjęte aż po przyściu Szyla. Gdy zaś toż już odjęte iest, tedy Szyło przyśdź musiał, a ponieważ Szyło iest Messyaszem, Messyasa więc przybycie już nastąpiło.

2. Daniel w swoich cudownych prorocत्वach o 70ciu tygodniach mówi o przybyciu Messyasa, iż w tym czasie zacznie się rachować „gdy wyidzie rozkaz ażeby Jeruzolimę odbudowali, i dalej, iż przybycie Messyasa uczyni koniec ofiarze palonéy i ofiarze śniednéy, i że koniec narodu Izraelskiego będzie potop, (to iest: nieprzyjaciel napadnie, i ogarnie cały kraj) i tenże zupełnie spustoszy. Skoro więc ofiara palna i śniedna w istocie ustała, a

Żydowski naród wrzeczy saméy przez napad nieprzyjaciela rozpędzony, i kraj spustoszony został, tedy Messyasz iuż musiał przyiść, ponieważ Daniel o iego przyiściu mówi i o wszystkich zdarzeniach, które po iego przyiściu przytrafić się mają.

- a) Wszystkie te zdarzenia w istocie się ziściły. Już więcéy iak 17 wieków upłynęło, iak ofiary w świątyni i w Jerozolimie zniesiono, i iak Żydowskie królestwo iest zniszczone, które Rzymianie sposobem nieprzyjacielskim napadali, i toż przez najsroższą woynę zniszczyli. Tego wszystkiego zaprzeczyć niemożna, gdyż się istotnie tak przytrafiło. Oprócz tego mówią pisarze Żydowscy i Rabi Salomon Jarchi przyznaie także, że klęski, które Żydzi od Tytusa wycierpieli istotnie przez prorocтва były przepowiedziane, a Jozefon podobnie przyznaie iż Daniel iuż prorokował o zgubie królestwa Żydowskiego przez Rzymian dokonać się mającéy.
- b) Gdy więc Daniel o Messyaszu i o zdarzeniach przed iego przyiściem spełnić się mających, prorokował, i wszystkie te zdarzenia iuż dawno się ziści-

ły, tedy Messyasz już dawno musiał przyiść. Niemożna inaczej myśleć a ni mówić, skorośmy Daniela za prawdziwego i rzetelnego Proroka uznali, i dotąd to zdanie utrzymujemy. Skoro zaś Żydzi przyznają, że ostatnia część Proroctwa, które jest o 70 tygodniach przez Tytusa spełnioną została (co każdy przyznać musi, ponieważ historia naucza, że się istotnie przytrafiło) pierwszą zaś część obejmującą przyiście Messyasza, ustanie ofiar, i zniknięcie świątyni, iako też zniszczenie całego królestwa Żydowskiego po przyiściu jego stać się mające, zaprzeczają; Daniela więc przez to błędne mniemanie, zapół prawdziwego a pół fałszywego Proroka uznają. Daniel bowiem prorokował, iż Messyasz przyidzie w końcu tych dni, że po tegoż przybyciu świątynia i ofiary ustaną, i że królestwo Żydowskie przez napad nieprzyjaciela zniszczonem będzie. — Żydzi przyznają, że ostatnie zdarzenie się spełniło, zaprzeczają zaś spełnienia pierwszego. Jeżeli Daniel prawdziwym jest Prorokiem i ostatnie zdarzenie, iak Żydzi sami przyznają, spełnionem zostało, a zatem i pierwsze, które podług pro-

roctwa miało drugie poprzedzać, spełnić się musiało, to jest: „Że Messyasz już przybył.”

- a) Żydzi podają zaś, że przybycie Messyasza jest warunkowo przepowiedziane, i że z powodu ich grzechów przybycie jego się odwlekło. W proroctwie zaś Daniela nic nie jest wspomniane o żadnym warunku, przeciwnie oznaczony tam jest pewny czas, równie iak i 70 lat na więzienie Babilońskie, i iak 430 lat na pobyt Izraelitów w Egypcie, i to iasno okazuje, że przybycie Messyasza nie mogło warunkowo bydź przepowiedziane. Grzechy także niemogą jego przybycia spóźnić, gdy przeciwnie cel Messyasza przyścia, jest przebaczenie grzechów, a tak grzechy i złe uczynki, iak sam rozum wskazuje, miały się pod czas przybycia Messyasza zbytecznie zagęścić; iak jest wyrażono w 53. rozdziale Jezajasza, co nawet i Żydzi przyznają, iż w tymże rozdziale jest mowa o Messyaszu: „Zaiste, on niemocy nasze, wziął na się i.t.d. lecz on zraniony jest dla występków naszych, starty jest dla nieprawości naszych” i dalej: „wszy-

scyśmy iako owce zbłądzili, każdy na drogę swą obrócił się, a Pan włożył nań nieprawość wszystkich i. t. d. który położył ofiarę życie swoje, za grzechy nasze." O nim zaś, to jest o Messyaszu, powiedziano: „że wielu usprawiedliwi, bo nieprawości ich on sam poniesie. Gdy więc cel Messyasa jest: przyść w czasie w którymby grzechy zbyt się rozmnożyły, iasną zatem jest rzeczą, że przyście jego z powodu licznych grzechów, niemoże być opóźnionem. Nawet niektórzy Żydzi uznali, że przyście Messyasa nie jest przywiązane do żadnego warunku. Rabi Abarbanell i Rabi Hillel, obadwa wyjaśnili, że przybycie Messyasa przyspieszonem być może, gdy Żydzi staną się lepszymi, iednakże nie może być opóźnionem przez ich zgorwienie. Manasse ben Jzrael mówi: że przybycie Messyasa iedynie od obietnicy Boga zależy, która do żadnego warunku nie jest przywiązana. Rabi Bechai także mówi: że iakkolwiek wybawienie Żydów od pokuty zależy, iednakże niedostatek teyż, niemoże naznaczonego czasu opóźnić.

Ci nawet którzy mniemają, że przy-
ście Messyasza z powodu wielu grze-
chów spóźnione jest, dowodzą przez
to samo, że czas oznaczony tegoż
przyścia już upłynął, a gdy u Proro-
ków znajdziemy, że grzechy nietyl-
ko nie są przeszkodą do iego przy-
ścia, ale że cel iedyny tegoż jest
przebaczenie grzechów, tedy samo
przez się rozumi się, że Messyasz
przyść musiał.

3. Prorok Aggeusz w rozdziale 2. w. 3. o
wspaniałości drugiego domu Bożego,
mówi: „że będzie mnieysza aniżeli wspania-
łość pierwszego.” W wierszu 9. zaś:
„że większa będzie sława domu tego po-
śledniego niż on ego pierwszego.” Te
dwa wiersze, które okazują sprzeczność,
przez inny tylko wiersz mogą być wy-
iaśnione. W 7mym bowiem podaje przy-
czynę wspaniałości domu drugiego, mó-
wiąc: „poruszę wszystkie narody i przyi-
dą do pożądanego od wszystkich naro-
dów i napełniam ten dom chwałą.” Po-
dobnież temu prorokował Malachiasz w
rozdziale 3. w l. „A nagle przyidzie do ko-
ścioła swego Panujący, którego wy szuka-
cie i Anioł przymierza którego wy żąda-
cie.” Z tego łatwo poznaemy, że ten,

który nazwany jest: Pożądanym od wszystkich narodów, i Aniołem przymierza, zjawi się pod czas bytu drugiego domu. Gdy zaś ten drugi Dom już zburzonym jest, tedy przybycie Messyasza już nastąpić musiało.

- a) Gdy oba widzenia z sobą porównujemy, tedy iasno pokazuje się: że Pożądanym od wszystkich narodów zarazem i Aniołem przymierza jest. Kimchi także mówi: „że Panujący i Anioł przymierza Messyaszem jest,” a inny mędrzec pisze w imie Rabi Moyzesa Gerundensis: „że tenże jest Aniołem wybawicielem, o którym jest napisano że Imie moje jest w nim. Także wielu innych mędrców Żydowskich wyznają, że tenże Messyaszem jest, a gdy Anioł przymierza pod czas bytu drugiego domu przyiść miał, który jest także Messyaszem i Pożądanym od wszystkich narodów, więc Messyasz już przybył pod czas bytu drugiey świątyni, ta zaś już od dawna przez Rzymian zburzoną jest, to jest w 70tym roku Ery Chrześcijańskiéy: przeto istotnie Messyasz już przybył.

b) Żydzi chcą ten mocny dowód obalić, twierdząc: 1. że ta świątynia w której Messyasz ma się zjawić trzecią jest świątynią o której mowa jest w 40tym rozdziale Ezekiela; powtóre, że Jezus Nazareyski nie przybył w czasie świątyni wybudowanej od Jozuego i Zerubabla, lecz w czasie téj którą Herodes wybudował.

Lecz pierwszy zarzut sam się obala przez słowa Aggeusza, które brzmią. „iż większa będzie sława domu tego pośledniego niż onego pierwszego.” Słowo tego ściąga się do domu o którym wyżéy wspomniał, mówiąc do reszty pozostałego ludu: „iżali nie jest przeciwko niemu (to jest domowi Salomona) jako nic w oczach waszych.” Z tego się więc okazuje, że świątynia pod czas której pobytu ma się zjawić Messyasz, drugą jest, nie zaś trzecią, o której namieniono w widzeniu Ezekiela.

Drugi zarzut zbija się także przez własne zeznanie Żydów, t. i. że świątynia zbudowana przez Jozuego i Zerubabla wiele ucierpiała za panowania Antiocha Epyphanusa przez częste wojny, a gdy już bliską była upad-

ku została dźwignioną i rozszerzoną przez Heroda; a iako człowiek od urodzenia aż do późney starości za iednego iest poczytany, tak również i wspomniona świątynia iakkolwiek była odnowioną za teź samę uważa się, która wybudowana była za panowania Cyrusa, a zburzona za czasów Rzymskich przez Tytusa. Ta okoliczność znaną iest tym którzy pisma dawnych Żydów czytają, mniemanie zaś Żydów dzisiejszych nigdy nie powstało w myśli dawnych, i zawsze tenże dom drugim, tak iak ten, który był zbudowany przez Salomona pierwszym nazywali, trzecią zaś świątynią, którą oglądać się spodziewali, iest ta, która przez Ezekiela przepowiedziana iest.

Maymonides Hilchot Para Adu-ma w roz: 3. p. 35. uczy nas: „że zburzenie świątyni przez Tytusa iest zarazem zburzeniem drugiego domu” Ztąd widzimy że i on, tenże dom drugim nazywa, chociaż odnowionym został za czasów Heroda. Podobnież znajduje się w Xiędze Jozefona, który skoro nam opowiedział odnowienie domu wybudowanego

przez Jozuego i Zorobabla za czasów Heroda, opowiada dalej: że świątynia zburzona przez Rzymian drugim iest Domem.

c) Dla tego dowód ten iest nieporuszony, iż gdyby Messyasz miał przyść pod czas bytu Domu drugiego, a skoro tenże iuż zburzony iest, tedy Messyasz iuż dawno przyść musiał.

4. Mamy więc iuż trzy gruntowne dowody przybycia Messyasza, które są, 1. iż czas przyścia Messyasza iest oznaczony nim berło od Judy odjętém będzie; 2. nim ofiary ustana; 3. nim Żydowskie państwo od nieprzyjaciela napadniętém i zniszczoném będzie. Agdy to wszystko się zdarzyło, więc albo Messyasz iuż przyzedł, albo Prorokowie fałszywie prorokowali. Ponieważ zaś tak Żydzi iak i Chrześciance wyznaia: że słowa Proroków są prawdziwemi, wynika ztąd że przyście Messyasza iuż minęło.

Wiedząc zatem że Messyasz iuż przybył, dochodźmy kto on iest.

a) Gdy czas Messyasza naznaczony iest przed zburzeniem drugiego Domu, przed ustaniem ofiar i przed odjęciem berła od Judy, tedy musiał przed

70tym rokiem Ery Chrześcijańskiej przyiść? albowiem w tym roku wszystkie te zdarzenia przytrafiły się, i to wniwec obraca wszelkie oszustwa i kłamstwa Barkocheby i innych fałszywych Proroków, którzy po tym czasie powstałi, a ci którzy przedznaczonym czasem ukazali się, również od Żydów iako i Chrześciań nie są uznani. Jeden zatém tylko spór między temi ostatniemi zachodzi, t. i: czy Jezus Nazaréyski tym Messyaszem iest — czyli nie?

- b) Chrześciane twierdzą, iż nim iest, i nadaią tego przyczynę, iako to: iż przed 70tym rokiem Ery Chrześciańskiej, a zatém w czasie naznaczonym przybył, i nawet podług mniemania samychże Żydów, że żaden człowiek nie znajduie się, któryby to imie Messyasa sprawiedliwiéy nosił iak Jezus Nazaréyski. Jeżeli on nie iest tym Messyaszem, tedy zapytaymy się Żydów, któż iest nim? iak sami wyznać muszą że albo przed 70tym rokiem Ery Chrześciańskiej przyiść miał, albo ich prorocy kłamcami i oszustami są.

- c) Drugi jeszcze dowód mają Chrześcija-
nie iż Messyasz przybył przed 70tym
rokiem, i że Jezus Nazareyski tymże
jest, z przepowiedni Daniela, o ma-
jących się zdarzyć cudach przy końcu
70ciu tygodni; albowiem mówi: „że
od wyjścia słowa o przywróceniu i
zbudowaniu Jeruzalemu aż do Messy-
asza wodza, będzie tygodniow 7, po-
tém tygodnie 62, wogóle więc 69
tygodni, od czasu wyjścia rozkazu
aby Jerozolimę znowuż po niewoli
Babylönskiey zbudowano.” Talmud,
Aben Ezra, Manasse ben Izrael, i
Abarbanell wyiaśniaią, że te tygo-
dnie oznaczaią Szmitos, t. i. że każdy
dzień z tych tygodni znaczy rok,
a więc wszystkie te tygodnie razem
wzięte, składaią lat 490. Po takowém
wyiaśnieniu, chociażby któż szcze-
gólne zdarzenia tego widzenia tłó-
maczył, iak mu się tylko podoba,
niewątpliwą iednak jest rzeczą, że
od któregokolwiek Króla Persyi wy-
szedł rozkaz do odbudowania świąty-
ni, musiały te 490 lat skonczyć się
przed 70tym rokiem zburzenia świą-
tyni i zaniechania ofiar. Przeto
musiał Messyasz przyiść przed tymże

czasem, albo liczba lat oznaczonych przez Daniela, jest fałszywą. Można atoli dowieść, że liczba ta, z każdéj strony uważana, ściśle się zgadza z Historją Jezusa Nazaréyskiego, co- byśmy okazali, gdyby szczupłość tego dziełka dozwoliła. Wiadomo już z księg Jozefona, Tacyta i Sue- tona, prócz nowego Testamentu, że w tym czasie wszyscy ziawienia Messyasza oczekiwali, wiedząc, że liczba naznaczona od Daniela ku koń- cowi się miała. To wszystko okazuje nie tylko, że Messyasż już przybył, ale że Jezus Nazaréyski jest tym Mes- syaszem.

- d) Żydzi w prawdzie mogliby zarzucić, że około tego czasu wielu już za oszu- stów uznanych się ziawiło pod na- zwiskiem Messyasza, korzystających z kończącego się przed zburzeniem świątyni i ustaniem ofiar, a przez Da- niela i innych Proroków naznaczone- nego przyścia Messyasza czasu; mo- że zatem i Jezusiako pochodzący z po- kolenia Judy do tychże liczby należy?

Nato odpowi Chrześcianin, przy- znając że oszust mógł to czynić, co

wielu w istocie czyniło, lecz przepowiadać co nie od niego samego ale raczéj od przypadku zależy, jest rzeczą niepodobną. Gdyby więc Jezus był oszustem, tedy mógłby być w prawdzie pokazać się w naznaczonym od Proroków czasie przyścia Messyasza, ale niebyłoby nigdy w mocy jego, całe proroctwo o Szylo spełnić, gdy to brzmi: „że berło od Judy odjętém i że Messyaszowi posłuszeństwo narodów oddaném będzie.” Abarbanell wyznaie także; iż ieden z oznaków Messyasza będzie ten, iż go narody szukać będą. Jest zaś rzeczą iasną że to zdarzenie ani od oszusta z pewnością przepowiedzianém ani wykonaném byż niemoże. Dla tego też oszusty hańbą się okryli, albowiem narody około nich niezgromadzały się, a nazwiska ich tylko czasem od niektórego Historyka wspominate bywają. Niema to miéysca u Jezusa Nazaréyskiego; do niego zgromadzaią się narody od tylu wieków, i za życia ieszcze nauczał, że tak będzie. Dla tego mówią Chrześciane sprawiedliwie, że w Jezusie to wszystko się spełniło, co o Szylo przepowiedziane było; nayprzód, że

w naznaczonym czasie przyiścia Szy-
la przybył, i że wszystko co Szylo
miał spełnić do skutku doprowadził.
Co się tyczy przyiścia, przyznają że i
fałszywy prorok mógłby to samo
sprawić, co zaś wykonania dzieł Szy-
la przeczą, aby ktokolwiek był w
stanie takowe zdziałać

5. Chrześcianie mają jeszcze nad to inny
dowód, że Jezus nie był fałszywym pro-
rokiem, ponieważ terażniejszy stan Ży-
dów przepowiedział, i nietylko oznay-
mił początek ich cierpien, ale nawet i
koniec. Przypuszczają wprawdzie, że i
oszust, świadomy proroctw Moyżesza i
innych Proroków, mógłby rozproszenie
Żydów zwiastować, lecz nie zgadzają się,
ażeby takowy oszust z tychże proroctw
mógł z pewnością przepowiedzieć, iż
przed zniknięciem owczasowego pokole-
nia, ich cierpienia się zaczną i że trwać
będą, dopóki czas narodów się nie-
spełni. Którém to wyrażeniem oznaczył,
albo trwałość czterech Monarchii, albo
przeciąg czasu wyrażonego przez Daniela
słowami „aż do czasu i czasów i
pół czasu.” Chrześcianie wnoszą więc,
że żaden fałszywy Prorok nie byłby tak
nierostropnym, swój honor i swoją

wziętość zasadać na okoliczności, który fałsz wkrótce miał być odkrytym. Powtóre, gdyby Jezus był fałszywym prorokiem i chciał ażeby go lud uznawał za prawdziwego, tedy przestałby być na oznajmieniu rozproszenia Żydów, zburzenia świątyni i Jerozolimy, ale nie byłby nazaczył czasu, kiedy to wszystko ma się stać. Zobacz w tym względzie Księgę Łuka, która co do prawdziwości przynajmniej jak każde inne historyczne dzieło uważana być może, i która niepodlega wątpliwości, iż była napisana przed zburzeniem Jerozolimy. Gdy więc Żydzi w rzeczy samej podług przepowiedzenia Jezusa w 40 lat potem rozproszeni zostali, to samo więc okazuje, iako też istnienie podtąd niewoli Żydów, które Jezus nazaczył aż do spełnienia czasu narodów, iż on był prawdziwym Prorokiem.

6. Chrześcianie przybierają jeszcze inny dowód na utwierdzenie swego mniemania z cierpień i z śmierci Jezusa, które żaden fałszywy prorok nie byłby w stanie na sobie sprowadzić, a chociażby to było w mocy jego, niezechciałby dobrowolnie takowych zniesć. Albowiem cierpienia te i śmierć najprzód oznajmione by-

ły w 52gim i 53cim rozdziale u Jezaiasza, iż spadną na głowę Messyasa i każdy porównywiający to proroctwo z cierpieniami Jezusa i śmiercią, zawierającemi się w Ewangelii, łatwo się przekona że się zupełnie zgadzają. Dla tego twierdzą Chrześciane: że to proroctwo przez cierpienia i śmierć Jezusa spełnioném zostało, nad to ieszcze, że nie znalazłby się człowiek, który tyle męk byłby wycierpiął dla tego iedynie, aby po śmierci Messyaszem był nazwany. Gdy zaś Jezus w czasie naznaczonym przyścia Messyasa przybył, i wszystkie cierpienia które Prorok przepowiedział poniósł, idzie zatém, że on musi być tym Messyaszem.

- a) Aby moc tego dowodu obalić, śmie Abarbanell twierdzić, iż 53. rozdział Jezaiasza obemniający cierpienia i śmierć Messyasa nie ściąga się do Messyasa, ale do ludu Izraelskiego. Jego iednak twierdzenie nie może być prawdziwém z powodu różnicy miéysce mającéy pomiędzy przymiotami człowieka wspomnionego u Jezaiasza, i przymiotami ludu Izraelskiego.

1. Jezaiasz bowiem mówi: iż człowiek ten będzie starty dla nieprawości cudzych, Izrael zaś starty jest dla własnych.

2. Powtóre, iż On miał być wolnym od występków, co miéysca nigdy nie miało u Żydów, i przeciwnie Żydzi sami twierdzą, iż przyczyna spóźnienia Messyasa pochodzi z mnóstwa ich grzechów.

3. Iż On iak baranek na zabicie wiedzionym będzie, czego niewidzieliśmy u Żydów, którzy całą siłą walczyli przeciwko Rzymianom swoim nieprzyjaciołom.

4. Iż On będzie wycięty z ziemi żyjących, a Izrael zaś dotąd istnieje, iak jest w przepowiedni Jeremiasza w rozdziale 46tym w. 28. „Uczynię zaiste koniec (mówi Pan) wszystkim narodom, i. t. d. lecz tobie nie uczynię końca.”

5. Powiedziano o tym człowieku, iż jest gnębnym z powodu występków ludu Jezajasza, który jest Żydowskim narodem, a Izrael niemoże być uciskany dla grzechów własnych, gdy iak wyżej powiedziano od tychże miał być wolnym. Krótko mówiąc, niemasz

nikogo, któryby czytając słowa te Jezaiasza z tłumaczeniem Abarbanella, nie zadziwił się nad sprzecznościami tamże zachodzącymi.

- b) Wogóle, nie tylko że tłumaczenie to Abarbanella zdaie się być umyślnie dla utwierdzenia Żydów w błędnem mniemaniu o Messyasza, ale oprócz tego zprzeciwia się zdaniom większej części Żydowskich Komentatorów. Targum bowiem odnosi rozdział 52. i 53. do Messyasza, Rabi Salomon Jarchy, pierwszy z Żydowskich pisarzy, mówi: „Nasi Mędracy odnoszą rozdział ten do Messyasza.” Przyczyna którą nadaie, jest bardzo prawdziwa. „Albowiem, mówi, gdy ci Mędracy dowodzą z wiersza 4. rozdziału 53. u Jezaiasza, iż Messyasz będzie gnębnym iak tamże napisano. „Zaiste on niemocy nasze wziął na się, a boleści nasze własne nosił.” Można z tego poznać iż ciż połączyli koniec 52go rozdziału z rozdziałem 53ciem, a gdy tenże rozdział do Messyasza odnoszą, tedy i przez nich połączony 52 tyczy się też Messyasza. Jeszcze inny dowód na potwierdzenie swego słowa opiera ten pisarz na tłumacze-

niu Mydrasza Rabba, który podobnież te wszystkie wiersze jako dotyczące się Messyasza uważa. Mydrasz Ruth także potwierdza to zdanie. Rabi Moyżesz Alszuch pisze o tym wierszu, oto świętęy pamięci Mędracy nasi iednomyślnie zgadzali się że się ściąga do Messyasza. Toż napotykamy także w Talmudzie Messechet Sanhedrin gdzie napisano, iż iedno z imion Messyasza będzie N e g a (trąd) ponieważ w tém prorocctwie powiedziano: „azraniony (po Hebr. Nega) on dla przestępstw ludu moiego.” Podobnież w księdze nazwanęy P sy k ta znajdziemy: „że Święty który niech będzie pobłogosławiony, kazał przed siebie stawić duszę Messyasza i zapitał ją, chceszże ty moje dzieci po 6000 lat wybawić? a ona odpowiedziała: chcę. Tedy zapytał powtórnie, bierzeszże na siebie ich karę dla przebaczenia im ich grzechów, aby się spełniło słowo napisane: zaiste on niemocy nasze wziął na się? a ona odpowiedziała: przyjmuję takową z radością.” — Z tego wszystkiego zatém okazuje się że Mędracy Żydowscy słowa te Jezaiasza

odnoszą do Messyasza, i że wierzyli iż tenże za ich grzechy cierpieć będzie. —

- c) Inny jeszcze dowód że to, cośmy dopiero powiedzieli istotnie mniemanie Mędrców było, nie zaś iak tłómaczy Abarbanell; albowiem mówią, iż będzie dwóch Messyaszów, ieden będzie Messyasz ben Jozef, który po wielu cierpieniach nakoniec zgubionym zostanie, a drugi Messyasz ben Dawid z pokolenia Judy, który będzie potężnym i swych nieprzyjaciół pokona. Łatwo poznać można, iż Mędrcy do tego błędnego twierdzenia przywiedzeni zostali, sprzecznością wierszy, które się do Messyasza odnoszą; raz w nich wspomniono o Jego niskim stanie, drugi raz znowuż o Jego wywyższeniu i wspaniałości. Jest więc iasno, iż nieprzyszliby na tę myśl, gdyby nie czytali w słowach proroków, iż powstanie Messyasz, człowiek wielu cierpień, które te słowa nigdzie nie znajdziemy iak tylko u Jezajasza w rozdziale 53cim.

7. Podobném iest do prawdy, iż Żydzi dla tego niechcą Jezusa uznać za Messyasza,

ponieważ im się zdaie, iż prawo Mojszowe iako pochodzące od Boga, powinno być wieczno - trwałe. Ze zaś Jezus wiele ustaw zniósł, sądzą, iż to tylko z zgwałceniem prawości stać się mogło.

8. Na to iednak odpowiadamy, że Bóg mówił o obrządkach w sposób w którym dał poznać, iż niewiele na to zważa. (Zobacz u Jezajasza roz. I. w. 11. i 15. iako też w Psalmach 51. w. 18.). Również zmiana obrządków służących tylko na iakowys czas, u Boga za zmianę nie jest uważana. I że ustawy ceremonialne tylko na pewny czas służyć miały zaraz okażemy:

- a) Gdyby takowe wiecznie służyć miały, powinnyby być w ten sposób urządzone, aby wszystkie narody mogły być ich uczestnikami. Albowiem że przymierze Messyasa będzie się rozciągało nie tylko do ludu Izraelskiego ale do wszystkich narodów, widzimy to prawie we wszystkich prorocत्वach co i Abarbanel poświadcza. I tak prawo Mojszowe nakazuje, aby każdy płci męskiej trzy razy do roku w Jerozolimie się pokazał. Gdyby więc to

przykazanie miało być wiecznotrwałe, tedy po przyściu Messyasza byłyby wszystkie narody do zachowania tegoż zobowiązane, co iak każdy widzi, iest rzeczą niepodobną. Dla tego prawo niemoże być wiecznym, ponieważ Bóg nic niepodobnego do wykonywania nienakazuje. Podobna okoliczność zachodzi przy ofiarach, które również niemogą być urządzone na zawsze, ponieważ większa część narodów po przyściu Messyasza niemogła być takowych uczestnikami.

- b) Daléy, gdyby ustawy te miały być wieczne, Bóg by światém w ten sposób rządził, iżby nie ustały. Gdy więc wykonanie takowych zaniechane iest, niemożna tedy sądzić, iżby potęga Boska niebyła w stanie przeszkody do ich wykonania usunąć, ale raczém, że taka iest Jego wola. Teraz zaś Bóg ze swoich wyroków Żydów rozproszył i ich świątynią zburzył, i nie iest w mocy Żydów pomimo ich chęci, ustawy ceremonialne zachować, albowiem niemogą ani dotyczących się służby w świątyni, ani pielgrzymki do Jerozo-

limy, co rocznie trzy razy odbyć się mającý, wykonać. Dla tego więc prawo, które Żydzi mniemają być wieczno - trwałem, z woli Boskiéy zniszczoném zostało, gdy On zachowanie tegoż nie podobném uczynił. Jeżeli więc Żydzi dłużey przy swoim mniemaniu względem ustaw ceremonialnych pozostaną, tedy możemy ich zapytać, dla czego Bóg dozwala iż najważniejszych nawet wykonać niemogą? i jak narody podług zdania Żydów, gdy Messyas przyjdzie, takowe zachować będą mogły?

- c) Gdyby te miały być wieczno - trwałe, niezapewniłby nas Bóg iż uczyni nowe i lepsze przymierze jak było pierwsze. Albowiem słowo Boże samo przez się wyjaśni się, a gdy Bóg ieszcze w czasie zupełnéy powagi prawa Moyżeszowego przyobiegał nam w piśmie Świętém, iż takowe, przez nowe duchowne przymierze spełnione i zniszczone zostanie, tedy wniosek Żydów sam się obala. Zmiana zaś i zniesienie wspomnionego prawa, wyraźnie nam jest przepowiedziane, w rozdziale 31. w. 31. i następnych u Jeremiasza,

gdzie jest napisano: „31. O to dni idą, mówi Pan, których uczynię z domem Izraelskim i z domem Judzkim przymierze nowe. 32. Nie takie przymierze iakiem uczyniłem z ojcami ich w on dzień, którego im uiałem za rękę ich abym im wywiódł z ziemi Egipskię: albowiem oni przymierze moje wzruszyli, chociaż Ja byłem małżonkiem ich, mówi Pan. 33. Ale to jest przymierze, które postanowię z domem Izraelskim po tych dniach, mówi Pan: dam zakon mój do wnętrzości ich, a w sercu ich napiszę go i będę Bogiem ich, a oni będą ludem moim.” Tu więc przymiot i sposób nowego przymierza wyraźnie jest opisany, t. i.: iż to przymierze nie będzie tyczącem się ustaw cielesnych iak było owo, które Bóg uczynił z Izraelitami przy górze Synay, lecz przymierzem duchowném, gdzie prawo Boże w sercu wyrytém zostanie. A ponieważ wspomniane wiersze inaczej tłómaczone być nie mogą, tedy i **Kommentatorowie Żydowscy** zgadzają się na to. **Rabi Salomon Jarchi** i **Kommentarz** pod tytułem **Psyktá**, odnoszą tę przepowiedną, i 9ty

wiersz 26go rozdziału w 3ciey księgi Moyżeszowey, który brzmi: „Bo obrócę się do was, a rozkrzewię was, i rozmnożę was, i utwierdzę przymierze moje z wami” do dni Messyasza. Podobnież znajdujemy w księdze Jalkut iak następnie: „Bóg w późniéjszych czasach nada nowe prawo przez Messyasza, i że pod czas dni Jego wszystkie ofiary, oprócz dzięk czynienia, ustana.” Inny Kommentarz mówi: „iż na ten czas ustaną wszelkie Święta, oprócz Święta Purym i Jom Kipur t. i. dnia poiednania. Inni ieszcze mówią: „iż w ów czas mięso wieprzowe wolno będzie pożywać.” W ogóle można z księgi Jalkut Chadasz wyczerpać, iż pod czas dni Messyasza ustawy ceremonialne zupełnie zniszczone zostaną, iak mówi: „iż Messyasz przyimie na siebie karę, która miała spaść na ludzi, i że On będzie w miejscu ofiar które w czasie bytności świątyni swoje łby zradością wyciągnęły, i oczekiwały Jego przybycia. Gdy więc On zastąpi miejsce ofiar, rozumi się samo przez się, iż one ustaną. Skorośmy więc z prorocstwa Jeremiasza i wyżéy

namienionych Kommentatorów poznali, iż prawo ceremonialne przez Messyasa na duchowne zamienioném będzie, trudno więc dociec, dla czego Żydzi niechęcią wierzyć, iż Jezus tym Messyaszem jest, z przyczyny iż On ustawy ceremonialne zniósł, gdy podług proroctwa Jeremiasza, i własnego ich mniemania Messyasz, kiedy bądź kolwiek, przyjdzie i nowe przymierze uczyni. A dla tego więc, czy to Jezus jest Messyaszem czy nie, Żydzi niemogą jednak nieuznawać go z tego powodu, iż nowe przymierze (które my za doskonalsze od pierwszego poczytamy) uczynił, gdy podług wspomnianego proroctwa, i zdań ich Kommentatorów, Messyasz to uczynić miał. Z tego wszystkiego widzimy, iż Jezus prawdziwym Messyaszem, iako też i Aniołem, przymierza jest, o którym Malachyasz prorokował.

8. Z resztą dla zmierzoney krótkości, iest tu tylko kilka przytoczonych dowód, na okazania, że cześć, którą Chrześciance Jezusowi oddają, nie iest bez zasadną, iak Żydzi powodowani nienawiścią utrzymwać chcą.

Nim jednak zakończę, sądzę rzeczą konieczną Żydom (których nawrócenie oraz oswobodzenie podług mego i pewnego Żydowskiego Autora *) bliskiem jest) przedstawić, iżby uznając słowa Proroków za słowa żywego Boga, zechcieli zwrócić uwagę na znaki i zdarzenia czasu, i dobrze się zastanawić nad tem co się powiedziało, jeżeli niechęcią własnego i wiecznego szczęścia zaniedbać.

Nayprzód ich napomnę, ażeby skłonili uszy swoje na ważne i przerażające słowa Proroka Ozeasza, które w roz. 3ciem w. 4. i 5. brzmią: 4. „Przez wiele dni będą Synowie Izraelscy bez Króla, bez Książęcia, bez Ofiary, bez bałwana, bez

*) Tym Autorem jest Dawid Lewi, iakże piękne są jego słowa, któremi wyjaśnie proroctwa w sposób Chrześcijański, one brzmią: „Gdy widzę wielu narodów walczących z siłą niepodobną do okrześlenia, pustoszących kraie bez liczby i napadających na siebie z taką zapalczywością, iakię na ziemi niewidziano, zda mi się: iż patrzę na zdarzenia przepowiedziane od Proroków przy końcu niewoli Żydów stać się mające, i że uwolnienie Żydów bliskim jest. Dla tego powinien każdy rostopny na okrótnie zjawiska i przestrogi zwrócić całą swą uwagę.”

Efoda i bez Terafim. 5. Potém nawrócą się synowie Izraelscy szukać będą Pana Boga swego, i Dawida Króla swego, a przestraszeni będąc póydu do Pana i dobrotności Jego w ostatnie dni." W tém prorocctwie iest wyłożone, że Żydzi długi czas pozostaną bez własnego Państwa świątyni i ofiar; pomimo tego nie oddadzą się podług zwyczaju swych przodków bałwochwalstwu. Nikt zaprzeczyć nie może, że to prorocctwo od dawna się spełnia, czego położenie Żydów blisko od 18. wieków iest dostatecznym dowodem. Jednak nie zawsze tak pozostanie, albowiem w ostatnich dniach nawrócą się i szukać będą Pana Boga, i Dawida Króla swego. Dowiodłszy wyżéy że przybycie Messyasza przed ustaniem ofiary palonéy i śniednéy, zburzeniem świątyni i odcięciem berła od Judy nastąpi; twierdzić należy, że zdarzenia wymienione w prorocctwie Ozeasza, po przyściu Messyasza przepowiedzianém, przez Jakóba, Daniela, Aggeusza, i Malachiasza ziścić się mają, co wszystko nas prowadzi do najpierwszego dowodu: iż Messyasz iuż przyść musiał; inaczéy bowiem niemogli byśmy słów dopiero wymienionych Proroków z prorocctwem Ozeasza porównywać. Nie koniec na tém, albowiem gdy

powiedziano: iż w ostatnich dniach się nawrócą i Pana Boga swego szukać będą, widzimy, iż dopóki w tym stanie iak Ozeasz przepowiedział pozostaną; bez Boga swego żyją, gdyż nawrócić się tylko można do rzeczy opuszczonéy i szukać rzeczy zgubionéy. Jak smutném i boleśnem więc iest położenie Żydów, ieżeli słowa Ozeasza z natchnienia Ducha świętego pochodzą, o których prawdziwości spełnienie ich wątpić nie dozwala. Zamiast co byli ludem od Boga wybranym, odłączyli się teraz od niego i nie uznają swego prawdziwego Pana; albowiem napisano w proroczwie: iż nie tylko Pana swego ale i Króla Dawida szukać będą. Wyraz ten Dawid nieda się tłómaczyć w właściwém znaczeniu, iest bowiem rzeczą niepodobną szukać go; lecz Dawid ten w tém mieyscu wyobraża Messyasa Syna Dawida, iak znajdujemy w Targum Jehonatana, który te słowa wyiaśnia, mówiąc: „i posłusznie będą Messyaszowi Synowi Dawida owe-mu Królowi.” A ponieważ mają się nawrócić i Messyasa szukać, iasną iest rzeczą iż się nawrócą do tego, od którego się dawniéy odszczepili, i będą tego szukać którego zgubili; iako też, że Messyasz ten, o którym wspomniono u Oze-

asza, iż ma przybyć w ostatnich dniach, nie pierwszy raz się objawi, lecz musi być tym Messyaszem, który już się objawił a którego Żydzi nie chcieli uznać i porzucili. O tym właśnie powiedziano, iż ostatnich dni szukać go będą, inaczej bowiem tłómacząc, niepodobną byłoby zrozumieć wyrazy nawrócić i szukać. I za prawdę powiadam, gdy czytam to proroctwo, boiaźni i przestracami przeymnie, zastanawiając się nad położeniem Żydów, żyjących bez swego Boga i odrzucających Syna Dawida, Króla swego.

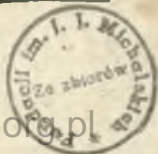
9. My Chrześciance przekonani nawet jesteśmy, iż jedno wypływa z drugiego, t. i. ponieważ opuścili Messyasa, Bóg ich też opuści. Gdyby się chcieli gorliwie zastanowić, dla czego ich uwięzienie po tylu już wiekach ieszcze nie przestaie, i że niewola Babyłońska, którę przyczyną była bałwochwalstwo, naywiększy grzech podług Pisma Świętego, tylko 70 lat trwała, a dzisięsza, jakkolwiek od uwolnienia z pierwszë niewoli, bynajmnië bałwochwalstwu się nie oddali, atoli już blisko o 18stu wieków się rozciąga; nad to, iż w Babylonie mieszkali złączeni w jeden Naród, a dzisiay zaś rozprosze-

ni są, po całej powierzchni kuli ziemskiej, tedy by się przekonali, iż nierównie większe popełnili nad bałwochwaltwo, gdy sądy Boskie zawsze są sprawiedliwe. Jakiż zaś może być inny grzech tak wielką karę za sobą pociągający, jeżeli nie ten, iak mówi Ozeasz, iż odwrócili się od prawdziwego Boga i zaparli się swego Króla Dawida. Widziemy więc, iakośmy wspomnieli wyżey z tych słów Ozeasza, iż się nawrócą i szukać będą Pana Boga i Dawida Króla swego, że chociaż podługich mniemania zdają się służyć prawdziwemu Bogu, w oczach Tego to przyiętém nie jest, ponieważ iuż przybyłego Messyasza, którego nigdy szukać będą, zaparli się i dotąd nie uznają.

10. Dalekim iestem od tego, abym to wszystko miał rozbięrać dla wyszydzenia niedoli Żydów, lecz napisałem to, aby w nich ożywić ducha do śledzenia i dochodzenia wielkiego sporu który między nimi a nami zachodzi. Mocno w prawdzie przekonany iestem, iż czas ich pokuty niedalekim iest, iednak twierdzić niemożemy, aby Bóg to uczynił bez użycia stósownych środków, a pomimo tego, że ciągle i za nich się modlemy,

jest również obowiązkiem naszym przekonać, o istotnej prawdzie, dowodami pisma Świętego i onychże najlepszych Kommentatorów, aby Bóg ostatnich dni spełnił co przyobiecał u Zachariasza mówiąc: „Bo się stanie dnia onego, że szukać będę wszystkich Narodów, które przyciągną przeciwko Jeruzalemowi, abym je wytracił. I wyleję na dom Dawida, i na Obywatele Jeruzalemskie Ducha łaski i Modlitw, a patrzeć będą na mnie, którego przebodli, i płakać będą nad nim płaczem iako na iednorodzonem, gorzko mówię, płakać będą nad nim iako gorzko płaczą nad pierworodnym;” dalej: „W on dzień będzie otwórzona Studnia domowi Dawidowemu i Obywatelom Jeruzalemskim na omycie grzechów i nieczystości.” *) Amen!

*) Nauczyciele Żydowscy twierdzą z tego prorocstwa iż Messyasz będzie zabitym, lecz mówią: iż to będzie Messyasz ben Jozef. Rabi Salomon ben Jarchi pisze: „Nauczyciele nasi wyjaśniają to iako ściągające się do Messyasza ben Jozef, i chętną się z tego, co tam jest napisane.

INSTITUT
BADAŃ LUBIENSKICH
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 79
Tel. 26-68-63

F

21.913